

Prof. dr. sc. France Vreg (1920 – 2007)

*Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana,
Ljubljana, Slovenia
Fakultet za društvene znanosti, Sveučilište u Ljubljani,
Ljubljana, Slovenija*

IN MEMORIAM

Član uredničkog odbora Informatologie, prof. dr. France Vreg umro je u svibnju 2007., u 87-oj godini života. Bio je istaknuti znanstvenik svjetskoga glasa, jedan od utemeljitelja komunikološke znanosti u Sloveniji i bivšoj Jugoslaviji, čime si je osigurao trajno mjesto u znanosti. Cijenjeni profesor Vreg je utemeljitelj i osnivač novinarskog studija u Sloveniji, te u poznim godinama svojega života i pionir etologije u Sloveniji, čime je uspio ostvariti svoja osobna htijenja iz mladosti. Profesor Vreg, diplomirani filozof, magistar političkih znanosti, doktor sociologije, studirao je komunikologijske znanosti na sveučilištima u Europi i Americi. Autor je brojnih studija, članaka i znanstvenih djela. Već u prvim svojim radovima oblikovao je humanističku sistemsku i razvojnu paradigmu komuniciranja, kao alternativu tada vladajućemu autokratskom modelu društvene komunikacije. Ta nova paradigma je uključila teoriju društvenog i komunikacijskog konflikta, zatim kritičnu teoriju javnosti i javnog mnijenja s uporištem u frankfurtskoj školi, te sistemsku razvojnu paradigmu, s korijenima u suvremenoj teoriji sustava. Profesor Vreg je u komunikologijsku znanost ugradio i važnu paradigmu interkulturalnog komuniciranja, trans-kulturne medijacije i konflikta. Već je u zborniku „Mass Media and International Understanding“, koji je uredio za Unesco (1969) i napisao raspravu o strukturnim i funkcionalnim razvojnim promjenama u svjetskoj javnosti utemeljio nužnost nastanka globalne autonomne javnosti. Takva bi javnost umjesto autokratskih centara moć ostvarivala pluralizam odlučivanja postujući autonomiju i suverenost svake nacije. Te misli razvija naknadno u uvodnom referatu za UNESCO-v simpozij „Communication Systems and the Promotion of Human Rights“ (UNESCO,

Pariz 1987). Interkulturalno komuniciranje je poslije u brojnim raspravama odredio kao oblik interakcije između naroda, kultura i društvenih sustava, koji uključuje i suočavanje kultura, iz čega se rađa kulturni i politički konflikt. Posebno je obradio dimenzije konflikta između dominantnih i manjinskih naroda te načine dominacije velikih kultura.

Početak radnog djelovanja profesora Vrega obilježio je Drugi svjetski rat, pod čijim je utjecajem France Vreg upisao studij medicine. U jeku rata, posvećuje se uredničkom i novinarskom poslu u časopisima Dolomitska zveza, Partizanski dnevnik, Slovenski vestnik i Koroška v borbi. Još je desetljeće nakon rata ostao u novinarskom poslu, a 1955. upisuje studij književnosti. Diplomirao je 1961., a za diplomski rad dobio je i Prešernovu nagradu. Nakon diplome, radio je na Institutu za sociologiju i filozofiju, gdje je utemeljio odjel za novinarstvo. Slijedeći korak u njegovoj bogatoj biografiji bio je rad na Fakultetu za društvene vede u Ljubljani, gdje je utemeljio studij novinarstva i počeo razvijati novo istraživačko-znanstveno područje – komunikologiju. Njegovo temeljno područje interesa bila je povijest svjetskoga i slovenskoga novinarstva, komunikacijske teorije, te teorije javnoga mnijenja. Ljubav prema novinarstvu ostala je iz ratnih vremena, a interes za masovne komunikacije i javno mnijenje, javio se tijekom studijskih putovanja u SAD. Obrazovni program koji je profesor Vreg oblikovao u Ljubljani, ubrzo je postao model koji se koristio na srodnim studijima u Zagrebu, Sarajevu, Beogradu i Skoplju koje je prof. Vreg često posjećivao kao gostujući profesor. O važnosti njegovog djelovanja na prostorima bivše Republike najbolje govori činjenica da je bio najcitiraniji komunikološki autor u bivšoj Jugoslaviji. Njegovo najplodnije razdoblje bile su sedamdesete i

osamdesete godine. Početkom sedamdesetih izlaze njegova temeljna djela Javno mnijenje i Društveno komuniciranje. Većina drugih istraživačkih zapisa u svijetu iz tog znanstvenog područja, izašli su tek krajem sedamdesetih. Početkom osamdesetih piše knjigu Javno mnijenje i samoupravna demokracija, te početkom devedesetih Demokratsko komuniciranje, za koju dobiva Kidričevu nagradu za životno djelo. Devedesetih se počinje baviti i etologijom, a plod

tih istraživanja je knjiga Sporazumijevanje živih bića. Problematika političkog komuniciranja tema je knjiga Političko komuniciranje i uvjeravanje i Politički marketing i demokracija. Nemirnoga istraživačkog duha, France Vreg stvara i promišlja do samoga kraja – posljednju knjigu, Taoistična komunikologija, izdaje u proljeće 2007. Ostat će zapamćen kao izniman predavač, mentor, istraživač i pionir komunikološke znanosti

Bibliografija

Knjige

- *Sporazumevanje živih bitij*: Etološki vidiki komuniciranja, vedenja, delovanja in preživetja človeka in živali. FDV, Teorija in praksa, Ljubljana 1997.
- *Interactional Communication among Living Beings*. Ethological Approach to Human - Animal Interaction (ur.). Institute of Social Sciences, Ljubljana 1996.
- *Vedenje psa. Skrivnostni svet življenja, vedenja, komuniciranja in učenja živih bitij*, Mobo-Kynos, Dedal, Ljubljana 1993.
- *Demokratsko komuniciranje*. Prilog pluralističkoj paradigmi u komunikacijskoj nauci, NUB BIH, Sarajevo 1991.
- *Demokratsko komuniciranje*, Sociološka in politološka knjižnica 22, Obzorja, Maribor 1990.
- *Množično komuniciranje in razvoj demokracije*, (soavt. S. Splichal), Komunist, Ljubljana 1985.
- *Javno mnenje in samoupravna demokracija*, Sociološka in politološka knjižnica 13, Obzorja, Maribor 1980.
- *Opstevno komuniciranje*, OZZT Komunist, Skopje 1976.
- *Društveno komuniciranje*, CIP, Zagreb 1975.
- *Družbeno komuniciranje*, Sociološka in politološka knjižnica 1, Obzorja, Maribor 1973.
- *Mass Media and International Understanding*, (ur.), Unesco, Ljubljana 1969.
- *Transnacionalno i interkulturalno komuniciranje*, u: J. Plenkovc (ur.), Društvo i tehnologija, 260-272, 1994, Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
- *Sodobna etologija in biokomuniciranje*, Teorija in praksa 5-6, 1994, 469-474.
- *Politische, wirtschaftliche und soziale Tendenzen für die europäische Integration in Südosteuropa*, u: N. Venturis (ur.) *Federalismus und die Architektur der europäischen Integration*, 157-171, 1994. München: Südosteuropa-Gesellschaft. v: N. Venturis (ur.), *Federalismus und die Architektur der europäischen Integration*, 157-171, 1994. München: Südosteuropa-Gesellschaft.
- *Evropska skupnost hi slovenska civilnovarnostna razmerja*, Teorija in praksa 7-8, 1994, 606-614.
- *Die Dimensionen des institutionellen Wandels im ehemaligen Jugoslawien*, u: J. Chr. Papalekas (ur.), *Institutionen und institutioneller Wandel in Südosteuropa*, 1994, München: Südosteuropa - Gesellschaft.
- *Etologija socialnega vedenja*, simpozij: Vez človek - žival, VF, DOOMZ, ZDSSS, Ljubljana, maj 1994, 1-5, (TIP, 1994).
- *Iluzije o evropskem multikulturalizmu*, Teorija in praksa 7-8, 1993, 659-663.
- *Transnacionalno in interkulturalno komuniciranje*, Teorija in praksa 11-12, 1993, 1142-1157.
- *Geburtsweheneiner Nation, Systemwechsel und politischkulturelle Trends in Slowenien*, u: Gerlich P., Plasser, F. in Ulram, P., A., *Regimewechsel. Demokratisierung und politische Kultur in Ost-Mitteuropa*, 275-291, 1992, Wien, Köln, Graz: Bohlau.
- *Umbruch in Jugoslawien: Probleme und Perspektiven*, u: Papalekas J., Chr., *Zeitenwende. Ost und West nach dem Umbruch*, Institut für Wirtschaft und Politik, 78-88, Wien 1992.
- *Politično prepričevanje in strategija volilnega marketinga*, TIP 9-10, 1992, 827-839.
- *Communication, Advertising and Marketing Model Theories*, u: *Communication and Mass Media*, 22-31, 1992, Zagreb: Alinea
- *Politički i medijski pluralizam u Europi i nove demokracije*, u: *Novinarstvo i Europa* 92, 41-50, 1991, Zagreb: Alinea.
- *Dilemmas of Communication Pluralism in Social Systems*, u: Splichal, Hochheimer, Jakobowitz (ur.), *Democratization and the Media*, Ljubljana, 10-20, Trieste 1991.
- *Perspektive politickog pluralizma u Jugoslaviji* Hi "Sjaj i bijeda" novih demokracija, u: *Politička misao* 28, Zagreb 1991, 95-110 (TIP 28, 1991, 11-23).
- *Varstvo nacionalne identitete, suverenost in drzavnost*, u: *Demilitarizacija Slovenije in nacionalna varnost*, 116-130, 1991, Ljubljana: Znanstveno in publicisticno središce.

- *Trideset let komunikacijske znanosti na Slovenskem*, Teorija in praksa 28,1991,1018-1024.
- *Dileme komunikacijskogkomuniciranja*, Svijet medija, 16-23, Zagreb 1991.
- *Political, National and Media Crisis in East Europe*, IACR, u: Media Law in Europe, 1-12, Leipzig 1991.
- *Communication Pluralism and Contemporary Society*, u: Sociology, 15-33, 1990, Belgrade, Madrid: Yugoslaw Sociological Association.
- *Political Communication in Pluralist Society. Democratization of Communication in Yugoslavia*, u: Comunicacio social e identitat cultural, 112-138, Barcelona 1988.
- *Kommunikationsprobleme im federalistischen Land Jugoslawien*, u: Ronneberger, F. (ur), Interkulturelle Kommunikation in Siidosteuropa, Sudosteuropa-gesellschaft, 90-106, Miinchen 1989.
- *Political Communication and Social Change*, World Congress of Sociology of ISA, 1-22. New Delhi 1986.
- *Politično komuniciranje in konstrukcija družbene stvarnosti*, Teorija in praksa, 1986,645-656 (Novinarstvo, Beograd 1986).
- *Implications of Contemporary Scientific and Technological Changes for Society and Lifelong Education*, u: Wain K., Lifelong Education and Participation, 89-99, University of Malta Press, Malta 1985.
- *Komunikacijska znanost na Slovenskem*, u: Stanje in razvoj družbenih znanosti na slovenskem, SAZU, 1985, 103-109
- *Political Communication and the Construction of social Reality*, Informatologia Yugoslavica, 39-45, Zagreb 1985.
- *Universitidsreform in Jugoslawien und Entwicklungsveränderungen*, u: Beitrage zur Hochschulforschung, 141-163, Miinchen 1985.
- *Political Communication in Yugoslavia and Global Ideological Systems*, u: Towards Democratic Communication, Mass Communication Research in Yugoslavia, 25-51, YCTPS EK, Ljubljana 1984.
- *Javno mnenje i organizovana svest*, Savremenost 10-11,169-183, Novi Sad 1984.
- *Self-Management Communication and Information System*, u: The Pat to the Emacipation of Labour, 122-144, DE, Ljubljana 1982.
- *Partecipazione politica e sistemi do comunicazione*, u: Livolsi, M., Le comunicazioni di massa, 159-169, Franco Angeli Editore, Milano 1981.
- *Komunikacijski mediji i pluralizam samoupravnih interesa*, u: Meštrović M., Društvenost komunikacija, 319-339, ZKH, Zagreb 1978.
- *Structural and Functional Changes in the Public and the World Community*, u: F. Vreg (ur.) Mass Media and International Understanding, Unesco, Ljubljana 1969.